V. SPRAWOZDANIE

WYDZIAŁU

KRAKOWSKIEGO TOWARZYSTWA OŚWIATY LUDOWEJ.

Rok 1887.

(Przedłożone na Walnem zgromadzeniu 3 maja 1888).

Wytrwałość zwycięża wszelkie przeszkody. Nie zrażając się chwilowemi przeciwnościami, nie ustawaliśmy w pracy około dobra dla ludu, a obecnie mając zdać sprawę z czynności za rok ubiegły, możemy Szanownych członków zapewnić, że zabiegi i usiłowania nasze doznają ze wszech stron poparcia, bo tak wysokie Władze duchowne jak i Władze szkolne, pierwsze przez gorące zachęcenie duchowieństwa do udziału w pracach Towarzystwa, drugie przez udzielanie zezwolenia na używanie sal szkolnych dla celów czytelń ludowych przyczyniają się do tego, że praca Wydziału wydaje pożądane owoce. Potrzeba zakładania czytelń coraz bardziej między ludem się rozbudza i coraz więcej zgłasza się ludzi chętnych, którzy dobrowolnie przyjmują na siebie ciężar kierownictwa czytelni i proszą o założenie takowej. Jakoż wszystkie czytelnie w r. 1887, założone zostały wskutek wniesionych do Wydziału podań i na usilne żądanie zgłaszających się, tak, iż Wydział chcąc licznym życzeniom zadość uczynić, widział się zmuszonym użyć prawie całego zapasu dzieł na zakładanie nowych czytelni, a zasilenie istniejących odłożyć na rok następny. Stąd pochodzi, że na rok 1887 założyliśmy 30 nowych czytelń, 2 wypożyczalnie, a zasilili z istniejących tylko 11. Lista czytelń w r. 1887 założyć lub zasilić się mających została zamkniętą na ostatniem zeszłorocznem posiedzeniu Wydziału w dniu 3 grudnia 1887. Gdy jednak po tym dniu liczne wpłynęły zgłoszenia o założenie czytelni, przeważnie od zarządów Kółek rolniczych, zmuszeniśmy byli rozdzielać książki między czytelnie już uchwalone tak, aby pozostał zapas dla dalszych założyć się mających. Z zapasu tego pozostałego na r. 1888, założyliśmy na rok bieżący jeszcze 12 nowych

czytelń i zasilili kilka istniejących. Ogół czytelń ludowych i wypożyczalń założonych do końca r. 1887 wynosi 100, a do obecnej chwili doszła liczba do 112. Znaczna część zgłoszeń po chodziła od zarządów Kółek rolniczych. Kiedy w dniach 5 i 6 września 1887 odbyło się tu w Krakowie Walne zgromadzenie Tow. kółek rolniczych, uważał Wydział za swój obowiązek wziąć udział i przez usta sekretarza Towarzystwa przemówił do przybyłych z różnych stron kraju delegatów i włościan. W przemówieniu tem zaznaczono, że Wydział przedewszystkiem dąży do zakładania czytelń przy kółkach rolniczych, które bez książek i czasopism obejść się nie mogą, a tym sposobem oszczędza grosza Zarządowi gł. Tow. kółek rolniczych, którego może użyć na inne cele, jak na zakupno przyrządów gospodarczych, nasion i t. p.

Do końca r. 1886 utrzymywał Wydział 5 bezpłatnych wypożyczalń, z tych 4 w Krakowie a jednę w Podgórzu. Do tych przybyły w r. 1887 wypożyczalnia przy bractwie dobrej śmierci w Krakowie pod kier. zarządu tegoż stowarzyszenia i dwie wypożyczalnie ruchome w Wieliczce pod kierown. dr. Józefa Kownackiego i ks. Edwarda Ślaskiego.

Zakres czytelń ludowych jest według regulaminu taki, że kierownik wypożycza książki włościanom do domu, a nadto według możności zgromadza ich w niedziele lub święta po nabożeństwie na głośne czytania czasopism ludowych i na pogadanki gospodarskie lub wykłady. Ten program wykonany bywa z pożytkiem dla włościan w czytelniach istniejących przy Kółkach rolniczych, a także w znacznej ilości czytelniach istniejących przy szkole. Na szczególną uwagę zasługują czytelnie ludowe w Ropczycach, gdzie za inicyatywą kierownika Seweryna Udzieli odbywa się każdego roku szereg odczytów, w Świątnikach górnych, Sieprawiu, Mogilanach, Regulicach, Raciborowicach, Zabierzowie, Górnej wsi, Ptaszkowy, Rajczy, Porąbce, Polance, Mordarce, Wilamowicach, Poroninie, Sidzinie, Lachowicach, Tłuczani górnej, Grojcu, Szaflarach, Wilkowicach, Zakliczynie, Starym Sączu, Klimkowie, Lenczach górnych, Paleśnicy, Brzezinach. O czytelniach z końcem r. 1887 założonych nie możemy dać jeszcze wyjaśnień, gdyż rozpoczęły dopiero swój żywot.

Szczegółowy stan czytelń i bezpłatnych wypożyczalń z dniem 31 grudnia 1887, objaśni wykaz ułożony w porządku chronologicznym:

Nr. 1. Czytelnia ludowa w Bieżanowie, pow. wielickim, pod kierownictwem prob. ks. Józefa Kufla liczy dzieł 214 wartości 60 złr. 36 ct.

„ 2. Czytelnia ludowa w Bieńczycach, pow. krakowskim, przy Kółku rolniczem, pod zarządem kierownika szkoły Jana Wojtygi, liczy dzieł 312 wartości 99 złr. 59 ct.

„ 3. Czytelnia ludowa w Woli Justowskiej, pow. krakowskim, przy Kółku rolniczem, pod zarządem kier. szkoły Antontego Lacha, liczy dzieł 224 wartości 75 złr. 65 ct.

„ 4. Czytelnia ludowa w Wielopolu Skrzyńskiem, pow. ropczyckim, pod zarządem kier. szkoły Jana Matyska, liczy dzieł 279 wart. 95 złr. 93 ct.

„ 5. Czytelnia ludowa w Pobiedrze, pow. wadowickim, pod zarządem kier. szkoły, liczy dzieł 174 wart. 57 złr. 21 ct.

Nr. 6. Czytelnia ludowa w Szczakowy, pow. chrzanowskim, pod zarządem kier. szkoły J. Podgórskiego, liczy dzieł 260 wart. 80 złr. 16 ct.

„ 7 Czytelnia ludowa w Ciężkowicach, pow. chrzanowskim, pod zarządem kier. szkoły Piotra Zaremby, liczy dzieł 221 wart. 67 złr. 67 ct.

„ 8. Czytelnia ludowa w Świątnikach górnych, pow. wielickim, pod zarządem kierownika szkoły Jana Malickiego, liczy dzieł 264 wart. 82 złr. 82 ct.

„ 9. Czytelnia ludowa w Rybny, pow. krakowskim, zwinięta w r. 1885 dla braku osoby, któraby kierownictwo przyjęła na siebie.

„ 10. Czytelnia ludowa w Czernichowie, pow. krakowskim, pod zarządem kier. szkoły, liczy dzieł 95 wart. 34 złr. 50 ct.

„ 11. Czytelnia ludowa w Kobylanach, pow. krakowskim, pod zarządem kier. szkoły Karoliny Pfeiffer, liczy dzieł 195 wart. 57 złr. 79 ct.

„ 12. Czytelnia ludowa w Niepołomicach, pow. wielickim, pod zarządem Konstantego Przybyłki, liczy dzieł 262 wart. 87 złr. 63 ct.

„ 13. Czytelnia ludowa w Sieprawiu, pow. wielickim, pod zarządem kier. szkoły Jana Klimały, liczy dzieł 219 wart. 70 złr. 76 ct.

„ 14. Czytelnia ludowa w Mogilanach, pow. wielickim, pod kierownictwem prob. ks. Piotrowskiego, liczy dzieł 215 wart. 64 złr. 69 ct.

„ 15. Czytelnia ludowa w Gdowie, pow. wielickim, pod zarządem pocztmistrza Józefa Slósarczyka, liczy dzieł 215 wart. 73 złr. 49 ct.

„ 16. Czytelnia ludowa w Dobczycach, pow. wielickim, pod zarządem kier. szkoły Józefa Kołczyńskiego, liczy dzieł 232 wart. 77 złr. 86 ct.

„ 17. Czytelnia ludowa w Skawinie, pow. wielickim, liczy dzieł 94 wart. 36 złr. 49 ct.

„ 18. Czytelnia ludowa w Regulicach, pow. chrzanowskim, pod zarządem kier. szkoły K. Kirschnera, liczy dzieł 252 wart. 71 złr. 43 ct.

„ 19. Czytelnia ludowa w Liszkach, pow. krakowskim, pod zarządem kierownika szkoły Jana Tatary, liczy dzieł 150 wart. 52 złr. 16 ct.

„ 20. Czytelnia ludowa w Chorągwicy, pow. wielickim, pod kierownictwem wł. wsi Anatola Gralewskiego, liczy dzieł 151 wart. 37 złr. 29 ct.

„ 21. Czytelnia ludowa w Rybitwach, pow. wielickim, pod zarządem kier. szkoły Juliana Bociańskiego, liczy dzieł 185 wart. 53 złr. 18 ct.

„ 22. Czytelnia ludowa w Rząsce szlacheckiej, pow. krakowskim, liczy dzieł 94 wartości 37 złr. 80 ct.

„ 23. Czytelnia ludowa Stowarzyszenia rękodzielników w Wadowicach liczy dzieł 88 wart. 36 złr. 47 ct.

„ 24. Czytelnia ludowa w Ropczycach, pow. ropczyckim, pod kierownictwem Seweryna Udzieli, liczy dzieł 297 wart. 90 złr. 54 ct.

„ 25. Czytelnia ludowa w Łękach, pow. bialskim, pod zarządem kier. szkoły Stan. Sędory, liczy dzieł 127 wart. 42 złr. 68 ct.

„ 26. Kurs języka polskiego przy szkole ludowej na Kaźmierzu liczy dzieł 9 wart. 7 złr. 20 ct.; zwinięta w r. 1885 dla braku uczniów.

„ 27. Czytelnia ludowa w Raciborowicach, pow. krakowskim, pod zarządem kier. szkoły Stan. Szarka, liczy dzieł 123 wart. 30 złr. 29 ct.

„ 28. Czytelnia ludowa w Gaju, pow. wielickim, pod zarządem kier. szkoły J. Kopensa liczy dzieł 169 wart. 40 złr. 92 ct.

„ 29. Czytelnia ludowa w Zabierzowie, pow. krakowskim, pod zarządem kier. szkoły Andrzeja Myszala, liczy dzieł 280 wart. 79 złr. 7 ct.

„ 30. Czytelnia ludowa w Górnej wsi, pow. myślenickim, pod zarządem Kółka rolniczego i kierownictwem prob. ks. Antoniego Dobrzańskiego, liczy 289 dzieł wart. 98 złr. 38 ct.

„ 31. Czytelnia ludowa w Ptaszkowy, pow. grybowskim, przy Kółku rolniczem, pod kier. właściciela wsi Hil. Podoskiego, liczy dzieł 235 wart. 74 złr. 63 ct.

„ 32. Wypożyczalnia krakowska w bursie akademickiej, pod zarządem sekretarza Towarzystwa, liczy dzieł 253 wartości 359 złr. 26 ct.

„ 33. Wypożyczalnia podgórska przy szkole ludowej męsk., pod zarządem dyrektora Wł. Bednarskiego, liczy dzieł 144 wartości 148 złr. 98 ct.

„ 34. Wypożyczalnia przy szpitalu garn. wojsk., pod opieką kier. szpitala Dr. Pocnika. liczy dzieł 219 wart. 121 złr. 16 ct.

„ 35. Wypożyczalnia przy szpitalu cywilnym św. Łazarza, pod kier. dyr. szpitala dr. Harajewicza, liczy dzieł 127 wart. 61 złr. 84 ct.

Nr. 36. Wypożyczalnia w domu karnym, pod kier. prezydyum sądu karnego, liczy dzieł 200 wart. 96 złr. 14 ct.

„ 37. Czytelnia ludowa w Rudnie, pow. Chrzanowskim, pod zarządem kierownika szkoły A. Nagla, liczy dzieł 174 wart. 43 złr. 22 ct.

„ 38. Czytelnia ludowa w Rajczy, pow. żywieckim, przy Kółku rolniczem pod kierownictwem wikarego ks. Ludwika Szczurowskiego, liczy dzieł 166, wart. 43 złr. 72 ct.

„ 39. Czytelnia ludowa w Byczynie, pow. chrzanowskim, pod zarządem kierown. szkoły Jana Bieleckiego, liczy dzieł 177 wart. 45 złr. 52 ct.

„ 40. Czytelnia ludowa w Dziekanowicach, pow. wielickim, pod zarządem kier. szkoły Kaz. Jodłowskiego, liczy dzieł 171 wart. 43 złr. 18 ct.

„ 41. Czytelnia ludowa w Łobzowie, pow. krakowskim, pod zarządem kierown. szkoły Ludw. Kołodziejczyka, liczy dzieł 154 wart. 44 złr. 33 ct.

„ 42. Czytelnia ludowa w Krowodrzy, pow. krakowskim, pod zarządem kierown. szkoły Piotra Żegestowskiego, liczy dzieł 154 wart. 44 złr. 33 ct.

„ 43. Czytelnia ludowa w Mogile. pow. krakowskim, pod kierown. prob. ks. Leop. Siemieńskiego, liczy dzieł 104 wart. 32 złr. 86 ct.

„ 44. Czytelnia ludowa w Czarny, pow. Ropczyckim, pod kierown. prob. ks. Fr. Ratowskiego, liczy dzieł 105 wart. 32 złr. 93 ct.

„ 45. Czytelnia ludowa w Porąbce, pow. bialskim, pod kierown. prob. ks. Wojc. Komperdy, liczy dzieł 179 wart. 50 złr. 49 ct.

„ 46. Czytelnia ludowa w Polance, pow. myślenickim, pod zarządem Andrzeja Nalepy, wójta i przewodn. Kółka roln. i kierownictwem prob. ks. Ant. Dobrzańskiego, liczy dzieł 129 wart. 32 złr. 85 ct.

„ 47. Czytelnia ludowa w Mordarce, pow. myślenickim, pod zarządem Szymona Dutka, przewodn. Kółka rolniczego i kierownictwem wikar. ks. Rogoziewicza, liczy dzieł 193 wart. 48 złr. 1 ct.

„ 48. Czytelnia ludowa w Wilamowicach, pow. bialskim, pod przewodnictwem burmistrza i przewodniczącego Kółka roln. Fr. Schneidra, liczy dzieł 161 wart. 49 złr. 24 ct.

„ 49. Czytelnia ludowa w Poroninie, pow. nowotarskim, pod zarządem kierown. szkoły Winc. Bierońskiego, liczy dzieł 162 wart. 44 złr. 87 ct.

„ 50. Czytelnia ludowa w Szczucinie, pow. dąbrowskim, pod kierown. prob. ks. Augusta Nowickiego, liczy dzieł 109 wart. 32 złr. 61 ct.

„ 51. Czytelnia ludowa w Biskupicach, pow. wielickim, pod kierown. prob. ks. Gąsiorowskiego, liczy dzieł 131, tom. 142 wart. 31 złr. 6 ct.

„ 52. Czytelnia ludowa w Bodzanowie, pow. wielickim, pod kierown. prob. ks. Wojc. Szczurkowskiego, liczy dzieł 131, tom. 142 wart. 31 złr. 30 ct.

„ 53. Czytelnia ludowa w Żabłociu, pow. wielickim, pod zarządem wójta Czopa i kierown. ks. Gąsiorowskiego, liczy dzieł 122 wart. 22 złr. 7 ct.

„ 54. Czytelnia ludowa w Bronowicach Wiel., pow. krakowskim, pod zarządem kier. szkoły Ant. Kossowskiego, liczy dzieł 124 wart. 24 złr. 50 ct.

„ 55. Czytelnia ludowa w Wadowicach górnych, pow. mieleckim, przy Kółku roln. pod zarządem kier. szkoły Wiktora Mondalskiego, liczy dzieł 122 wart. 25 złr. 85 ct.

„ 56. Czytelnia ludowa w Sidzinie, pow. myślenickim, przy Kółku roln. pod zarządem kier. szkoły Ludwika Wiatra, liczy dzieł 168 wart. 32 złr. 60 ct.

„ 57. Czytelnia ludowa w Lachowicach, pow. żywieckim, pod kierown. wikar. ks. Ignacego Stafa, przewodn. Kółka roln., liczy dzieł 103, tom. 114 wart. 29 złr. 99 ct.

„ 58. Czytelnia ludowa w Żygodowicach, pow. wadowickim, pod zarządem przew. Kółka rolniczego i wójta Franciszka Dziobka, liczy dzieł 130 wart. 25 złr. 13 ct.

„ 59. Czytelnia ludowa w Tłuczani górnej, pow. wadowickim, pod zarządem ks. M. Swierszka, przewodn. Kółka roln., liczy dzieł 137 tom. 148 wart. 32 złr. 75 ct.

„ 60. Czytelnia ludowa w Witanowicach, pow. Wadowickim, pod zarządem ks. Woj. Fiałka, przewodn. Kółka roln., liczy dzieł 138 tom. 149 wart. 31 złr. 65 ct.

„ 61. Czytelnia ludowa w Bukowie, pow. wielickim,. pod zarządem kier. szkoły Stan. Anderlego, liczy dzieł 132 wart. 28 złr. 99 ct.

Nr. 62. Czytelnia ludowa w Grojcu, pow. chrzanowskim, pod zarządem kierown. szkoły K. Gadomskiego, liczy dzieł 116 wart. 26 złr. 36 ct.
„ 63. Czytelnia ludowa w Złoty, pow. brzeskim, pod zarządem kierown. szkoły liczy dzieł 109 wart. 25 złr. 89 ct.
„ 64. Czytelnia ludowa w Szaflarach, pow nowotarskim, pod kierown. prob. ks. Fr. Gołby, liczy dzieł 107, tom. 118 wart. 34 złr. 22 ct.
„ 65. Czytelnia ludowa w Rudce, pow. tarnowskim, pod przewodn. przełożonego obszaru dworskiego i wójta gminy Wal. Szafrańskiego, liczy dzieł 110 wart. 25 złr. 73. ct.
„ 66. Czytelnia ludowa w Mesznie pow. bialskim, pod zarządem wójta Józefa Trzopka i kier. ks. Józefa Bobińskiego, liczy dzieł 110 wart. 27 złr. 64 ct.
„ 67. Czytelnia ludowa w Wilkowicach, pow. Bialskim, pod kier. prob. ks. Bobińskiego, liczy dzieł 101 wart. 25 złr. 66 ct.
„ 68. Czytelnia ludowa w Skotnikach, pow. wielickim, pod zarządem wójta Józefa Bulińskiego i kier. adw. dra Stan. Biesiadeckiego, liczy dzieł 117 wart. 28 złr. 69 ct.
„ 69. Czytelnia ludowa w Zakliczynie, pow. brzeskim, przy Kółku roln. pod zarządem kierown. szkoły Michała Taźbierskiego, liczy dzieł 176 wart. 54 złr. 16 ct.
„ 70. Czytelnia ludowa w Starym Sączu, pow. nowosądeckim, pod zarządem St. Rosoła, przewodn. Kółka roln., liczy dzieł 114 wart. 30 złr. 37 ct.
„ 71. Czytelnia ludowa w Klimkówce, pow. sanockim, pod kierown. Stan. Ostaszewskiego, przewodn. Kółka roln., liczy dzieł 112 wart. 23 złr. 94 ct.
„ 72. Czytelnia ludowa w Stróży, pow. Myślenickim, pod kierown. przewodn. Kółka roln., liczy dzieł 101 wart. 20 złr. 40 ct.
„ 73. Czytelnia ludowa w Zakopanem, pow nowotarskim, przy gospodzie chrześc. pod kierown. Maryi Dembowskiej, liczy dzieł 141 wart. 32 złr. 85 ct.
„ 74. Czytelnia ludowa w Grabiu, pow. wielickim, pod kierown. proboszcza ks. Ant. Konopińskiego, liczy dzieł 70 wart. 11 złr. 99 ct.
„ 75. Czytelnia ludowa w Leńczach górnych, pow. wadowickim, pod kierown. proboszcza ks. Fr. Chrobickiego, liczy dzieł 60 wart. 11 złr. 47 ct.
„ 76. Czytelnia ludowa w Bystry, pow. bialskim, pod zarządem Tomasza Halamy a pod kierown. prob. ks. Józefa Bobińskiego z Wilkowic, liczy dzieł 78 wart. 14 złr. 62 ct.
„ 77. Czytelnia ludowa w Mikuszowicach, pow. bialskim, pod zarządem Walentego Fijaka, a kierown. proboszcza ks. Józefa Bobińskiego z Wilkowic, liczy dzieł 74 wart. 14 złr. 39 ct.
„ 78. Czytelnia ludowa w Paleśnicy, pow. brzeskim, pod zarządem kier. szkoły Andrzeja Gruszki, liczy dzieł 73 wart. 14 złr. 80 ct.
„ 79. Czytelnia ludowa w Brzezinach, pow. ropczyckim, pod kierown. przewodn. Kółka roln. Medarda Szajny, liczy dzieł 55 wart. 11 złr. 83 ct.
„ 80. Wypożyczalnia przy bractwie dobrej śmierci, pod kierown. zarządu tego Stowarzyszenia w Krakowie, liczy dzieł 32 w 46 tomach, wart. 19 złr. 80 ct
„ 81. Czytelnia ludowa w Inwałdzie, pow. wadowickim, pod zarządem kierown. szkoły Wilhelma Malchera, liczy dzieł 104 wart. 13 złr. 64 ct.
„ 82. Czytelnia ludowa w Niecieczy, pow. dąbrowskim, pod zarządem kierown. szkoły Michała Słowika, liczy dzieł 107 wart. 14 złr. 16 ct.
„ 83. Czytelnia ludowa w Podstolicach, pow. wielickim, pod kierown. proboszcza ks. Ant. Blachy, liczy dzieł 100 wart. 14 złr. 81 ct.
„ 84. Czytelnia ludowa w Grałowie, pow. wielickim, pod kierown. dworu Stan. Jarmunda, liczy dzieł 100 wart. 14 złr. 57 ct.
„ 85. Czytelnia ludowa w Chochołowie, pow. nowotarskim, pod zarządem Jana Zycha, liczy dzieł 95 wart. 12 złr. 88 ct.
„ 86. Czytelnia ludowa w Łapanowie, pow. bocheńskim, pod kierown. wikarego ks. Piotra Kostucha, liczy dzieł 106 wart. 15 zlr. 34 ct.
„ 87. Czytelnia ludowa w Grobli, pow. bocheńskim, pod zarządem kierown. szkoły Michała Migdała, liczy dzieł 90 wart. 12 złr. 36 ct.
„ 88. Czytelnia ludowa w Skomielny białej, pow. myślenickim, pod zarządem kier. szkoły Piotra Rabczyńskiego, liczy dzieł 96 wart. 14 złr. 32 ct.
„ 89. Czytelnia ludowa w Ujściu Solnem, pow. bocheńskim, pod zarządem kier. szkoły Stan. Kruka, liczy dzieł 108 wart. 16 złr. 93 ct.

Nr. 90. Czytelnia ludowa w Kamieniu, pow. nisieckim, przy K ó ł k u r o l n. pod zarządem kier. szkoły Jana Niewolkiewicza, liczy dzieł 116 wart. 17 złr. 69 ct.
„ 91. Czytelnia ludowa w Woli Wadowskiej, pow. mieleckim, pod zarządem kier. szkoły Alojzego Stiasnego, liczy dzieł 98 wart. 15 złr. 78 ct.
„ 92. Czytelnia ludowa w Wampierzowie, pow. mieleckim, pod zarządem kier. szkoły Ant. Blarowskiego, liczy dzieł 92 wart. 12 złr. 78 ct.
„ 93. Czytelnia ludowa w Nienadówce, pow. kolbuszowskim, pod zarządem kier. szkoły Marcina Gduli, liczy dzieł 101 wart. 15 złr. 97 ct.
„ 94. Czytelnia ludowa w Kłaju, pow. bocheńskim, pod kierown. przewodniczącego K ó ł k a r o l n. wikar. ks. Józefa Hajdy z Niepołomic, liczy dzieł 100 wart. 14 złr. 91 ct.
„ 95. Czytelnia ludowa w Bobrowy, pow. ropczyckim, pod zarządem kier. szkoły Ant. Rosy, liczy dzieł 90 wart. 12 złr. 21 ct.
„ 96. Czytelnia ludowa w Czyżynach, pow. krakowskim, przy K ó ł k u r o l n. pod zarządem kier. szkoły Tadeusza Holcera, liczy dzieł 75 wart. 10 złr. 50 ct.
„ 97. Czytelnia ludowa w Wyciążu, pow. krakowskim, przy K ó ł k u r o l n i c z e m, pod zarządem kier. szkoły Ludwika Urbańskiego, liczy dzieł 75 wart. 10 złr. 56 ct.
„ 98. Czytelnia ludowa w Zwierzyńcu, pow. krakowskim, pod zarządem kierown. szkoły Ferdynanda Badańczyka, liczy dzieł 101 wart. 15 złr. 47 ct.
„ 99. Wypożyczalnia ruchoma pod kier. Dr. Józefa Kownackiego w Wieliczce, liczy dzieł 138 wart. 28 złr. 12 ct.
„ 100. Wypożyczalnia ruchoma pod kier. ks. Edwarda Slaskiego, wikarego w Wieliczce, liczy dzieł 87 wart. 12 złr. 46 ct.

Czytelnie N. 1 do 29 założone zostały w r. 1882 i 1883, czytelnie N. 30 i 31 oraz 5 wypożyczalni w r. 1884, czytelnia N. 37 do 50 w r. 1885, a czytelnie N. 51 do 68 w r. 1886, resztę od N. 69 do N. 100 założono w roku 1887.

Ilość książek przeznaczonych dla czytelń i wypożyczalń na rok 1887 wynosiła dzieł 5430 wart. złr. 1011 ct. 91, a to pozostałość z r. 1886 liczy dzieł 1783 wart. 371 złr. 63 ct., w r. 1887 zakupiono 3456 dzieł wartości 608 złr. 18 ct. Komitet wyd. dzieł ludowych darował dzieł 140, wart. 16 złr. 80 ct., Amelia Sumowska 51 wartości 15 złr. 30 ct. Z tych wydano dla 32 nowych czytelń i wypożyczalń dzieł 3000, wartości 531 złr. 9 ct., zasilono 11 czytelni dziełkami 507, wart. 99 złr. 1 ct., darowano dla Stowarz. św. Józefa w Myślenicach 30 dzieł, wart. 9 złr. 13 ct., a Polakom w Kolonii Trapistów w Margaunhill Natal w Afryce 70 dzieł, wart. 21 złr. 72 ct. i do biblioteki Wydziału wcielono dzieł nowych 28, wart. 2 złr. 56 ct., wydano zatem w roku 1887 dzieł 3635, wart. 663 złr. 51 ct., tak, iż zapas pozostający na rok 1888 wynosi dzieł 1795, wartości 348 złr. 40 ct., z tych dzieł 85, wart. 29 złr. 70 ct. nie objętych katalogiem drukowanym, a przeznaczonych wyłącznie dla wypożyczalni miejskich.

W r. 1887 prenumerował Wydział dla czytelń ludowych 5 czasopism ludowych: Niedzieli 38 egzemplarzy, Chaty i Nowin 40 egz., Rolnika szląskiego 43 egz., Miesięcznika Tow. ochrony zwierząt 47 egz. a Bartnika postępowego 17 egz. W roku bieżącym zaprenumerowano nadto te czasopisma z wyjątkiem „Miesięcznika“ dla wszystkich prawie czytelń założonych z końcem 1887, a Bartnika dla tych, które założono przy kółkach rolniczych.

Nader pomyślne owoce wydały zabiegi nasze około urządzenia po raz wtóry szeregu niedzielnych wykładów popularnych. Odbywały

się one w sali amfiteatralnej gimn. św. Anny i ściągały nader wielką liczbę słuchaczy, a tutejsze warstaty, fabryki, zakłady handlowe i przemysłowe dostarczyły przeważnego kontygensu. Szereg wykładów rozpoczął w dniu 9 stycznia 1887 profesor dr. Teofil Ziemba tematem „kilka rysów z życia i charakteru Mickiewicza“, drugi wykład o „wychowaniu ludu“ miał prof. Sz. Matusiak; trzeci „o ziemi naszej“ prof. dr. Lud. German; czwarty „o pracy i spoczynku“ dr. Bol. Lutostański; piąty „o miastach i mieszczaństwie w Polsce“ prof. dr. Aug. Sokołowski; szósty „o świetle elektrycznem z doświadczeniami“ prof. dr. Franc. Tomaszewski; siódmy i ósmy „o bogactwie“ Kazimierz Langie; zaś cztery ostatnie od 9 do 12 miał prof. Juliusz Miklaszewski, który poświęcił swe wykłady historyi polskiej, mówiąc „o chrzcie polskim“ i „o Polsce pod rządami pierwszych Piastów“. Bezinteresowni prelegenci zaskarbili sobie niewygasłą wdzięczność u słuchaczów i szczere podziękowanie Wydziału, które pisemnie każdemu udzielone zostało. Wykłady te stały się niemal duchową potrzebą dla spieszących na nie z zapałem, o czem Wydział mógł się przekonać z wykładów w bieżącym roku urządzanych, które jeszcze liczniej były uczęszczane. Przykład dobry podziałał, bo i w Wieliczce zawiązał się Komitet, który w bieżącym roku rozpoczął szereg wykładów popularnych dla miejscowego i okolicznego ludu.

Na zeszłorocznem walnem zgromadzeniu przekazano Wydziałowi do rozpatrzenia 3 wnioski: Tad. Smarzewskiego, aby czerpać dochody z innych źródeł w statucie wskazanych, jak koncertów, przedstawień teatr., odczytów płatnych i t. d.; Jana Kantego Tatary, aby wnieść petycyę do właściwej władzy o polepszenie doli nauczycieli ludowych i Józefa Hopcasa, aby uzyskać mandat od Tow. Kółek rolniczych do zakładania takowych bez poprzedniego porozumiewania się z zarządem.

W myśl pierwszego wniosku czynił Wydział zabiegi celem pozyskania na prelegentów: Henryka Sienkiewicza i dra Bobrzyńskiego, Bol. Ładnowskiego i dyrekcyę teatru starał się Wydział skłonić do dania przedstawienia, a podskarbi w porozumieniu z dyrektorem Tow. muzycznego Wiktorem Barabaszem, dążyli do urządzania poranków muzykalnych na dochód oświaty ludu. Te zabiegi spełzły tym razem na niczem. Wydział rozesłał także kilka set zaproszeń do duchowieństwa, z wezwaniem zapisywania się na członków lub składania jednorazowych datków. Wskutek tego wpisało się kilkunastu proboszczów i wikarych na członków lub też nadesłali jednorazowe datki. Klęska powodzi wstrzymała dalsze w tym kierunku czynności, a Wydział zaniechał na razie wysyłania dalszych zaproszeń do obywatelstwa i innych osób po wsiach i miastach. Również wysłał Wydział petycye do 17 Rad powiatowych o subwencye na zakładanie istniejących w powiatach czytelń i zakładanie nowych. Z subwencyami pośpieszyły jedynie 4 Rady powiatowe: Wadowicka z kwotą 50 złr., krakowska z kwotą 25 złr., myślenicka z kwotą 20 złr., a bialska z obietnicą wstawienia odpowiedniej na ten cel kwoty w budżecie na r. 1888, co

też w bieżącym roku wykonała i przesłała kwotę 20 złr. Inne Rady powiatowe zachowały się biernie, niezawodnie, przypuszczamy, nie z powodu obojętności dla oświaty ludu, lecz z przyczyn budżetowych. Petycyi według wniosku Jana Tatary nie wniesiono dlatego, ponieważ obecnie jest w toku sprawa polepszenia bytu nauczycieli ludowych i prawdopodobnie uzyska nauczycielstwo odpowiednią ustawę. Wnioskowi trzeciemu Józefa Hopcasa w ten sposób stało się zadość, iż zarząd główny Tow. kółek rolniczych zamianował delegatami trzech członków Wydziału a to: przewodniczącego ks. dra Józefa Pelczara, sekretarza dra W. Dadleza i Ignacego Żółtowskiego. Ci, poinformowani należycie o sprawach Towarzystwa oświaty ludowej, będą mogli skutecznie działać jako delegaci Tow. kółek rolniczych.

Z własnej inicyatywy obradował Wydział w ciągu roku nad kilkoma ważniejszemi sprawami, które niebawem wejdą w życie. Na posiedzeniu 29 kwietnia 1887, uchwalono utworzenie funduszu żelaznego w ten sposób, iż każdego roku z pozostałości kasowej na ten cel 5% ma być odpisywany. W dniu tym złożyli na zawiązek: Ignacy Żółtowski 25 złr., ks. dr. Józef Pelczar 10 złr., ks. dr. Julian Bukowski 5 złr., Kazimierz Lange 5 złr., dr. W. Dadlez 3 złr., ks. dr. Kaz. Spis 3 złr., Wincenty Jabłoński 3 złr., Karol Brzeziński 2 złr. i Jan Sędzimir 1 złr. a z poza Wydziału Edward Małachowski 10 złr. Fundusz żelazny urósł w ciągu roku 1887 do znacznej sumy przez hojną ofiarę Wej Amelii Sumowskiej, która przez ręce dra Ludwika Wiszniewskiego darowała na ten cel dwa listy zastawne Gal. zakł. kred. ziemskiego po 1000 złr. z kuponami od 1 maja 1888 płatnymi z tem, że procenta mogą być używane na cele bieżące. Wydział przesłał ofiarodawczyni podziękowanie pisemne, które obecnie powtarza, wyrażając życzenie, aby ten piękny czyn znalazł wielu naśladowców. Do tego funduszu wcielono także wkładkę dożywotniego członka Maryi Dembowskiej w kwocie 25 złr. W ten sposób fundusz żelazny wynosi z końcem 1887 r. w listach zastawnych 2000 złr., w gotówce 92 złr.

Dla rozbudzenia ruchu u ogółu dla spraw oświaty ludu, oraz dla zabezpieczenia pomyślnego rozwoju wszystkich czytelni uchwalił Wydział tworzyć filie Towarzystwa, nadzory miejscowe i stałych delegatów, którzyby peryodycznie zwiedzali czytelnie, a przeprowadzenie tej myśli pociągnie za sobą nieznaczną zmianę statutu. Referentem tej sprawy jest dr. Juliusz Leo. Również uchwalił Wydział spowodować założenie pisma rolniczego dla ludu naszego kraju, obrady nad tą sprawą toczyły się kilkakrotnie, ostateczne sprawozdania przedłoży niebawem referent sprawy Kazimierz Langie. Nie małego znaczenia jest także sprawa nad którą Wydział w r. 1887 obradował, a która ma na celu pozyskanie doborowych wydawnictw ludowych. Referat poruczono dr. Ant. Malkiewiczowi, który na podstawie dotychczasowych spostrzeżeń Wydziału ma wypracować postulata, do których wydawnictwa ludowe winny się zastósować, jeżeli pokarm w książkach ludowi podawany, ma mu przynosić prawdziwą korzyść. Te postulata będą

udzielone od Wydziału wszystkim wydawcom dzieł ludowych z uwagą, że Wydział dla swoich czytelń będzie kupował tylko takie dziełka, które odpowiadają wskazanym przez Wydział wymogom. Wyznaczenie przez Sejm nagród konkursowych na dobre dzieła ludowe byłoby także jednym z środków zmierzających do powyższego celu.

Czynności administracyjne Wydziału były znaczne, a cyfra 482 przedstawia ruch korespondencyj z czytelniami i władzami. Tok swoich czynności o tyle Wydział zmienił, iż zaniechał podziału na sekcye i załatwia sprawy ważniejsze przez wybieranych referentów. Na tem miejscu nadmieniamy, że biuro swoje pomieszcza Wydział bezpłatnie na czas nieograniczony za łaskawem zezwoleniem Wysokiego rektoratu uniw. Jagiel. w collegium juridicum w sali I na I piętrze.

Stan funduszów Towarzystwa wskaże poniżej zamieszczone sprawozdanie kasowe. Tutaj jeszcze nadmienić musimy o ogólnym zastępie członków Towarzystwa. Z końcem r. 1886 było ich 734. W ciągu r 1887 uchwalił Wydział wykreślić stale zalegających 207, a gdy wystąpiło dobrowolnie z Wieliczki 7 członków, przeto liczba członków wynosiłaby 520. Doliczając do tego nowych członków 37, którzy przystąpili do Towarzystwa w ciagu roku 1887, otrzymamy liczbę członków z końcem r. 1887 w wysokości 552. Jestto niewielka liczba, lecz są to sami tacy członkowie, którzy w płaceniu wkładek nie zawodzą i sprawy Towarzystwa popierają.

Porównawszy działalność w tem sprawozdaniu przedstawioną z cyframi i czynnościami Wydziału z r. 1886, ku zadowoleniu swemu możemy twierdzić, że nasza praca w r. 1887 jeszcze lepsze niż w roku poprzednim wydała owoce.

Oprócz subwencyj Rad powiatowych wyżej podanych uzyskał Wydział w roku 1887 tylko subwencyę w kwocie 100 złr. od Rady m. Krakowa.

Jak dawniej tak i roku 1887 zawdzięcza Wydział znaczną część dochodów w gotówce pośrednictwu sprawie życzliwych osób. To też z prawdziwą radością pospieszamy na tem miejscu złożyć serdeczne podziękowanie Wmu dr. Ludwikowi Wiszniewskiemu za zrealizowanie daru Wnej Amelii Sumowskiej, zaś WW. Maryi Dembowskiej, Lucynie Niewiadomskiej, Teresie Krasowskiej, Maryanowi Medwiczowi, Franciszkowi Groelemu z Wieliczki i prof. Karolowi Stadtmüllerowi za pośredniczenie w zbieraniu wkładek jak również Wnej Józefie Kruszyńskiej, zajmującej się zbieraniem składek na zakupno akcyi Banku ziemskiego na imię naszego Towarzystwa. Niemniej wyrażamy szczere dzięki Wysokim władzom i instytucyom finansowym za materyalne i moralne poparcie celów Towarzystwa, a kierownikom wypożyczalń i czytelń za gorliwe i bezinteresowne zabiegi około ich rozwoju.

Dr. Wilhelm Dadlez,
sekretarz.

X. Dr. Józef Pelczar,
przewodniczący.

Członkowie Wydziału:

Kazimierz Bartoszewicz.
X. Dr. Julian Bukowski.
Karol Brzeziński.
Wincenty Jabłoński.
Dr. Franciszek Kąsparek.
Kazimierz Langie.
Dr. Juliusz Leo.
Julian Maciołowski.
Dr. Antoni Malkiewicz.
Dr. Władysław Markiewicz.
Jan Sędzimir.
X. Dr. Stanisław Spis.
Stanisław Twaróg.
Ignacy Żółtowski.

Zamknięcie rachunków

Krakowskiego Towarzystwa oświaty ludowej

za czas od 1 stycznia do 31 grudnia 1887 r.

I. Obrót kasowy.

A. Przychód.

1.	Roczne wkładki członków za r. 1885 .	2·—	
	„ „ „ za r. 1886 .	16·—	
	„ „ „ za r. 1887 .	579·05	
	„ „ „ za r. 1888 .	3·—	600 złr. 05 ct.
2.	Jednorazowa wkładka wieczysta Wnej pani Maryi Dembowskiej		25 złr. —
3.	Dary różnych osób	16·10	
	Dar Wydziału Towarzystwa	57·—	
	Dar Wej Amelii Sumowskiej w list. zast. Galic. zakł. kred. ziem.	2000·—	2073 złr. 10 ct.
4.	Subwencya Prześw. Rady m. Krakowa .	100·—	
	„ Prześ. Rady pow. krakow. .	25·—	
	„ „ „ „ myślenickiej	20·—	
	„ „ „ „ wadowickiej	50·—	195 złr. — ct.
5.	Procent od gotówki umieszczonej w książeczkach wkładkowych		29 złr. 72 ct.
	Przychód w przeciągu 1887 r.		2922 złr. 87 ct.
	Pozostałość kasowa d. 30 grudnia 1886		711 złr. 79 ct.
	Razem . .		3634 złr. 66 ct.

B. Rozchód.

1. Zakupno książek	339 złr.	24 ct.
2. Oprawa książek	198 złr.	06 ct.
3. Prenumerata czasopism ludowych	308 złr.	07 ct.
4. Koszta urządzania odczytów popularnych . .	31 złr.	68 ct.
5. Wydatek na czytelnię w Sieprawiu	5 złr.	25 ct.
6. Szafa dla czytelni w Woli justowskiej . . .	4 złr.	— ct.
7. Druki	77 złr.	— ct.
8. Pomoc kancelaryjna	124 złr.	— ct.
9. Przybory do pisania	6 złr.	23 ct.
10. Marki listowe i koszta przesłania książek do czytelń	89 złr.	04 ct.
11. Za zbieranie wkładek od członków kursorowi zapłacono	32 złr.	45 ct.
12. Czynsz najmu lokalu na bióro	30 złr.	— ct.
13. Opał i oświetlenie	29 złr.	31 ct.
14. Usługa	25 złr.	05 ct.
15. Koszta Walnego Zgromadzenia	4 złr.	25 ct.
16. Drobne wydatki	8 złr.	06 ct.
17. Wieniec dla ś. p. J. I. Kraszewskiego . . .	14 złr.	60 ct.
Rozchód z przeciągu roku 1887 . . .	1326 złr.	29 ct.
Pozostałość kasowa d. 31 grudnia 1887 r.	2308 złr.	37 ct.
Razem . . .	3634 złr.	66 ct.

Powyższa pozostałość 2308 złr. 37 ct. obejmuje przez ofiarodawców na fundusz żelazny przeznaczone 92 złr. a. w. w gotówce i 2000 złr. w 6% listach zastawnych Galic. zakł. kred. ziemskiego w Krakowie t. j. razem 2092 złr., reszta w kwocie 216 złr. 37 ct. przeznaczoną jest na fundusz obrotowy r. 1888.

II. Majątek Towarzystwa.

1. Wartość książek:		
a) 10565 dziełek, których wartość w sprawozdaniu z r. 1886 po strąceniu 10% za zużycie przyjęto na . . .	3258 złr. — ct.	
odpisuje się 10% za zużycie za r. 1887	325 „ 80 „	2932 złr. 20 ct.
b) 3456 dziełek zakupionych w r. 1887 . .		608 „ 18 „
c) 191 „ otrzymanych w darze „ . . .		32 „ 10 „
14212 dziełek znajdujących się w czytelniach i wypożyczalniach oraz pozostałych w zapasie na r. 1888 przedstawia wartość razem .		3572 złr. 48 ct.
2. Wartość inwentarzy gospodarczych w Woli Justowskiej i Zabierzowie	202 złr. 86 ct.	
Do przeniesienia	202 złr. 86 ct.	3572 złr. 48 ct.

Z przeniesienia	202 złr. 86 ct.	3572 złr. 48 ct.
Odpisuje się 10% za zużycie za r. 1887	20 „ 28 „	182 złr. 58 ct.
3. Wartość szaf znajdujących się w biurze wydziału, wypożyczalniach krakowskiej i podgórskiej oraz czytelniach w Sieprawiu, Bieńczycach, Rudnie, Łobzowie i Woli Justowskiej . . .	116 złr. 93 ct.	
Odpisuje się 10% za zużycie za r. 1887	11 „ 69 „	105 „ 24 „
4. Pozostałość kasowa z dniem 31 grudnia:		
a to: *a)* Fundusz żelazny w listach zastawnych	2000 złr. — ct.	
b) Fund. żel. w gotówce	92 złr. — ct.	
c) Kapitał obrot. . .	216 złr. 37 ct.	2308 złr. 37 ct.
Ogół majątku Towarzystwa .		6168 złr. 67 ct.

Dr. Antoni Małkiewicz, podskarbi.

Komisya kontrolująca potwierdza zgodność tego zamknięcia rachunków z księgami Towarzystwa.

Michał Gołąb. **Karol Rząca.**

Nakładem Tow. oświaty ludowej. — W drukarni Związkowej w Krakowie.